

УДК 343.988

Джу́жа Анастасія Олександрівна,
кандидат юридичних наук
(Національна академія внутрішніх справ)

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІКТИМОЛОГІЇ ЯК НАУКИ ПРО ЖЕРТВУ ЗЛОЧИНУ

У статті розглянуто основні концепції формування сучасної теорії кримінологічної віктимології. Автором проведений історичний аналіз зародження віктимології як науки про жертву злочину, як розділу кримінології, як самостійної дисципліни, а також виокремлено напрями тематики віктимологічних досліджень.

Ключові слова: віктимологія, жертва злочину, еволюція, кримінологія, теорія кримінологічної віктимології.

Загальновідомо, що перші систематизовані знання про жертву злочину було викладено в працях Г. Гентіга, Б. Мендельсона, Елінбергера, Ф. Вертхама та ін. Натомість питання необхідності розвитку віктимології як самостійного наукового напрямку пізніше досліджували послідовники Г. Гентіга — Б. Мендельсон, Р. Гассер, І. Ліпман, Д. Руссель та інші кримінологи, які стверджували, що новий напрям зможе більш ефективно забезпечити логічний і міждисциплінарний підхід до традиційної для кримінології теми жертви злочину. Нова наука мала синтезувати і систематизувати різнопланові дані про потерпілого в єдине ціле для більш глибокого та всебічного розуміння причин злочинів й умов, що сприяють їх вчиненню [1, с. 7; 2, с. 23]. Виокремлення віктимології як самостійного наукового напрямку, дійсно, змогло істотно розширити можливості вчених щодо розуміння феномена злочинності загалом.

Сам факт виникнення віктимології як наукової дисципліни і період часу, коли це виникнення датовано, — явище далеко не випадкове. Цьому сприяли відповідні умови як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру [3, с. 10].

По-перше, загальновідомий кумулятивний характер розвитку науки [4, с. 45; 5, с. 397; 6, с. 137] виявився при формуванні вчення про потерпілого. Поступово накопичувалися спостереження, факти, думки, окремі дослідження. Розвивалися й теорія кримінального права, кримінологія та їх різноманітні новітні напрями. Особливо ретельно відпрацьовувалися поняття «злочинність», «злочинець». Отже, логіка розвитку наукових знань у теорії і практиці боротьби зі злочинністю мала призвести до «відкриття» поняття «жертви» злочину. До того ж було накопичено достатній обсяг наукових знань, який міг би стати трампліном для якісного стрибка у створенні вчення про жертву.

По-друге, тут діяв і закон диференціації наук [2, с. 24]. Водночас кримінологія в тлумаченні багатьох учених розвивалась як наука про злочинність і злочинця, що охоплювала всі дисципліни кримінально-правового циклу. Ось чому мав розпочатися зворотній процес — виокремлення з кримінології власних теорій, що вивчають свої макро- і мікрооб'єкти. Жертва злочину не могла залишатися поза увагою.

По-третє, після «відкриття» поняття «жертви» [4] почав діяти закон «кристалізації» знань [1, с. 43], і віктимологія досить швидко стала «обростати» все новими упорядкованими системами понять і наукових фактів.

По-четверте, на виникнення віктимології, безперечно, вплинула Друга світова війна з її незліченними жертвами, жорстокістю і злочинами. І хоча віктимологія на першочерговому етапі розвитку не ставила перед собою завдань спеціального вивчення жертви війни та військових злочинів, зокрема геноциду, але сам факт злочинного знищення мільйонів ні в чому не винних людей стимулював думку про необхідність більш глибокого дослідження жертви злочинних посягань за допомогою спеціально створеної для цієї мети теорії [1, с. 44].

По-п'яте, виникненню віктимології сприяв технічний прогрес, а саме — зростання інтенсивності автомобільного руху, неухильне збільшення кількості жертв дорожньо-транспортних пригод, а також різке зростання нещасних випадків на виробництві.

Шостою умовою можна назвати суспільний зв'язок науки з політикою.

Учення про злочинне діяння, чітка дефініція цього поняття класичної школи кримінального права виникли тоді, коли після перемоги буржуазії потрібно було закріпити буржуазну законність на противагу феодальному свавілляю.

Новий підхід до вивчення особи злочинця, розвинутий Ч. Ломброзо та його школою, мав цілком відповідне призначення: теоретичне обґрунтування нічим не обмеженої репресії, ліквідацію будь-яких правових формальних гарантій [3, с. 11]. Учення про жертву, найбільш повно сформульоване кримінологом Гансом фон Гентігом, багато в чому виконувало також соціальне замовлення. Швидко зростання рівня злочинності примусило вчених і практиків знаходити нові, більш ефективні, шляхи боротьби з нею, не торкаючись при цьому підвалин суспільного устрою. Крім того, розвиваючи теорію жертви злочину в плані виявлення провокуючої, винної ролі потерпілого в генезисі злочину, тогочасна юстиція отримала додаткові можливості в зручних для неї випадках перекидати всю провину на жертву злочину. Водночас віктимологія в загальному плані, коли досліджуються усі аспекти проблеми, неминуче мала призвести до розроблення питань, пов'язаних із захистом жертви і відшкодуванням шкоди при навіть незначній участі органів держави. Віктимологія із самого початку була прогресивним явищем у кримінологічній науці, оскільки об'єктивно створювала умови для відомої їй гуманізації, з одного боку, і розкриття глибинних суперечностей постіндустріального суспільства — з іншого. Уже перші емпіричні дослідження в галузі віктимології засвідчили, що, по-перше, між кількістю зареєстрованих поліцією жертв злочину та їх фактичною кількістю є величезний розрив, виявлений шляхом опитування населення; по-друге, у більшості випадків жертвами грабежів і розбоїв є не великі підприємці, а дрібні торговці й ремісники; по-третє, жертвами зґвалтування частіше стають жінки з принижених верств населення [3, с. 12-13].

Таким чином, важливо визначити головні тенденції еволюції віктимології як наукового напрямку кримінології та науки про жертву злочину.

Зокрема, вивчення жертв злочинів необхідне для вирішення багатьох проблем, насамперед, пов'язаних з організацією їх фізичного захисту, проте не менш важливо на основі отриманої інформації посилити спеціальне запобігання злочинам, застосовуючи заходи віктимологічного характеру.

Саме тому серед перспективних напрямів у теорії кримінології та практиці важливе місце посідає віктимологія, становлення якої з усією переконливістю свідчить про перспективність вивчення чинника жертви для вирішення проблем не тільки кримінології, а й усього спектру кримінальних наук. До середини ХХ ст. головним предметом наукових досліджень у сфері запобігання злочинам були сам злочин, злочинність як соціальне явище та злочинець, що цілком закономірно. Але для практичної діяльності з розкриття і розслі-

дування злочинів цього виявилось недостатньо. Саме потреби практики примусили фахівців звернутися до особи потерпілого (жертви) як до джерела інформації про злочин і необхідного елемента реконструкції події злочину. А це вже галузь криміналістики, і саме фахівці цієї науки одними з перших серйозно зацікавилися феноменом жертви.

Проте цей інтерес до встановлення істини у справі залишається й донині. Передісторія злочину, психологія жертви і все, що стосується жертви як особи, містилося тоді тільки в межах криміналістичної методики і тактики.

До того ж до середини ХХ ст. проблема жертви злочину набула інші, більш широкі контури. Вона стала по суті кримінологічною, тобто наближеною до детермінації конкретного злочину і злочинності. У зв'язку з цим, постало питання необхідності детального вивчення жертви злочину, її соціальних установок, психологічних особливостей, регуляторів поведінки в тих або інших життєвих ситуаціях.

Отже, проблема потерпілого виникла давно. Її витoki беруть початок із звичаєвого права. Варто зазначити, що стародавні законодавці часто приділяли проблемі потерпілого набагато більше уваги, ніж правові системи та юриспруденція на значно пізніших етапах розвитку людського суспільства.

Саме тому розвиток проблеми потерпілого заслуговує досить уважного вивчення та узагальнення. На нашу думку, без такого узагальнення філософських та правових поглядів античного світу в досліджуваній сфері важко створити повноцінну концепцію сучасної віктимології. Ситуація, що породила проблему потерпілого у сучасному її розумінні, історично виникла як суперечливість між інтересами потерпілої особи та інтересами держави, між особистими та публічними витокami цього процесу. При цьому суперечливість їх зародження та розвиток дістали відповідне відображення в законодавстві тих держав, у яких зміцнювався рабовласницький лад [1, с. 46]. Водночас «пережитки» родового ладу, названого Ф. Енгельсом «чудовим», частково збереглися. Саме вони виявляють особливий інтерес для історії розвитку правових поглядів, які мають віктимологічне значення.

Іншими джерелами ідей сучасної віктимології є літературні твори та суспільна практика.

Джерела права, у тому числі й звичаєвого, у первіснообщинному ладі та в рабовласницькому суспільстві, так або інакше торкаючись питань, пов'язаних із суспільно-юридичним статусом потерпілого, вказували також на потребу більш широкого вивчення особи та поведінки жертв з метою з'ясування істотних обставин справи. Деякі думки про значення потерпілого для вирішення судових справ було сприйнято та модифіковано юриспруденцією пізніших формацій через певну спадковість або пряму рецепцію права. Загалом, юридична, а пізніше — кримінологічна наука, недостатньо досліджували проблеми жертв злочинів. Винятком є творчість Чезаре Беккарія (1738–1794 рр.), у класичній праці якого «Про злочин та покарання» (1764 р.), позначеній гуманістичними ідеями, певне місце відведено потерпілому як особистості, людині, а не лише як учасникові процесу [1, с. 47]. При цьому, не відокремлюючи питання про жертву злочину, Ч. Беккарія висвітлив багато думок із глибоким віктимологічним змістом.

Зокрема, Ч. Беккарія вважав неправильним, коли «дехто вимірює важливість злочинів більше за гідність потерпілої особи, за їх значенням для суспільного блага». Він стверджував, що справжнім мірилом злочинів є шкода, заподіяна ними суспільству, водночас надавав важливого значення й особистій безпеці приватних осіб. Діалектику відношення «злочинець — жертва», аналіз причин конкретного злочину Ч. Беккарія відобразив у міркуваннях щодо дітовбивства. Ці злочини, на його погляд, є наслідком неминучої суперечності, яку відчуває жінка, що стала жертвою свого безсилля або насильства. Їй потрібно робити вибір між ганьбою чи смертю. Далі Ч. Беккарія зазначає, що кращим засобом запо-

бігання дітовбивства були б закони, які справді охороняють слабкість від тиранії [4, с. 192].

Погляди Ч. Беккарія, пов'язані з проблемами потерпілих, черговий раз підтверджують, що жодне фундаментальне вчення про злочин, жодне кримінальне законодавство, яке претендує на повноту, не можуть оминати питання щодо жертви злочину, навіть у випадках, коли всю увагу зосереджено на злочинцеві та його діяннях.

Водночас, відповідно до метафізичної доктрини щодо повної незалежності вольового акту від будь-яких попередніх факторів, класична школа права розглядала злочинність не як соціальне, а як юридичне явище, не пов'язане із суспільними відносинами [1, с. 49]. Звідси й впливали положення про абсолютну провину злочинця щодо оцінки його вини у вчиненому діянні. При переважаючій зацікавленості до самого абстрактного діяння, недостатній або зовсім відсутній увазі до злочинця як особистості не варто було чекати виявлення суттєвого інтересу до проблем жертви злочину.

Антропологічна школа кримінального права, зокрема її найяскравіший представник Чезаре Ломброзо, майже повністю відкидав правові інститути кримінального права, юридичний характер злочину, і всю свою увагу зосереджував на злочинцеві, на його особистості, виокремлюючи при цьому «природженого злочинця» як основного його типу (пізніше у віктимології, за аналогією, виникає ідея про «природжену жертву»). Суть ломброзіанства достатньо висвітлено в літературі. Нам лишається тільки констатувати, що антропологічна школа, а разом з нею соціологічна та їх відгалуження (учні Ч. Ломброзо — Е. Феррі, Р. Гарофало), повернувшись від діяння до діяча, випустили з уваги жертвувистіму так, як і класична школа кримінального права. Наприкінці XIX — на початку XX ст. на роль жертви вже звернули увагу у своїх працях учені-юристи, кримінологи, психологи, філософи. Цей період «передісторії віктимології» ґрунтовно дослідив канадський професор Езза Абдель Фаттах у роботі «Віктимологія: що це таке?» (1967 р.). Автор особливо відзначив заслуги Л. Фейербаха, Ф.Т. Джаса та ін. [3, с. 14].

Важливе місце серед ідей, що передували сучасній віктимології, посідає робота Георга Клейнфеллера про підбурювання до вчинення злочину особисто потерпілим [3, с. 15]. Робота була не помічена не тільки дослідниками історії віктимології, а й основоположниками цього напрямку. Хоча її написано переважно з позиції кримінального права, вона містить майже всі елементи сучасних віктимологічних досліджень. Автор розглянув проблему не лише на прикладі вбивств, як це роблять інші автори, а й на прикладі інших злочинів, зокрема таких, як нанесення тілесних ушкоджень, статеві злочини, образа, шахрайство. Окремі розділи присвячено випадкам, коли підбурювання (провокація) самої жертви пом'якшує відповідальність посягача, або зовсім її виключає. Не залишився без уваги й нейтральний характер жертви в генезисі злочину. Крім того, у роботі міститься добротний огляд грецької міфології та класичної художньої літератури, а також низка джерел права, у яких ця ідея дістала визнання. Праця Г. Клейнфеллера свідчить про те, як обережно потрібно ставитися до питання про пріоритети ідей у створенні теорії сучасної віктимології. Зазначена робота та деякі інші дослідження жертви злочину залишалися невеличкими острівцями у величезному потоці робіт, присвячених вивченню злочинів, злочинця та злочинності загалом. Водночас вражає те, що видатні вчені в галузі права та кримінології не побачили проблеми жертви, з якою теорія та практика зіштовхувалися так часто, як із проблемами злочину та злочинця. Але те, що не помітили юристи, а потім ще й кримінологи, помітили інші дослідники, фахівці пенології.

Як свідчить аналіз наукової літератури, сучасні віктимологічні дослідження вчених, юристів, соціологів, психологів, медиків та інших фахівців являють собою досить різнобарвну картину без єдиних вихідних принципів. До того ж існують дослідження, що заслуговують на увагу науки з погляду фактичної інформації, яка в них міститься.

За своєю тематикою віктимологічні дослідження, що проводилися за останні роки, можна звести до декількох основних напрямів.

Перший напрям охоплює питання концептуального характеру — про предмет віктимології, поняття жертви злочину, співвідношення віктимології з іншими науками, роль потерпілого в судовій практиці, про типологію жертви [5].

Другий напрям — це вивчення жертви, її стосунків зі злочинцем у різних видах злочинів проти особи й особистої власності. У цьому напрямі висвітлено спеціальні дослідження про потерпілих від статевих злочинів та вбивств. Проблеми цього напрямку відображено в працях Г. Шульце [6], Е. Рессмана [7], Г. Кайзера [8] та інших учених.

Третій напрям охоплює численні дослідження проблеми компенсації жертвам (С. Шефер та ін.). Ця проблема в умовах занепаду соціального страхування і соціального забезпечення становить значний інтерес для наукових досліджень [1].

Відповідно до змісту зазначених напрямів, можна констатувати, що наука віктимологія виникла спочатку як розділ кримінології, а пізніше вже набуває самостійного розвитку. Наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. тема жертви розглядається в роботах юристів, психологів і, звичайно, кримінологів.

У ХХ ст. представники інтеракціонізму, досліджуючи чинники злочинності, звернули увагу на значну роль жертви в процесі криміналізації особистості. При цьому, якщо за початковий вихідний пункт розвитку віктимології взяти західні кримінологічні дослідження 40–50 рр. ХХ ст., то можна дійти висновку про те, що жертва злочину або ж соціальний процес стосунків «жертва — злочинець» ще не входили до визначальних параметрів аналізу кримінології, незважаючи на те, що вже тоді особливо важливим вважалося особисте ставлення злочинця до жертви, передусім у разі вчинення вбивства. Щоправда, визнавався факт існування так званої схильності окремих осіб до того, щоб стати жертвою певного злочину. Наявність цієї схильності, як і самої жертви злочину, визначалася як «основоположна частина ситуації вчинення злочину», що за своєю сутністю належить до «внутрішньої ситуації злочину» і «відповідного випадку», способу вчинення злочину, а також порівнюваних аспектів злочину, таких як «місце злочину» і «час вчинення злочину» [3, с. 16].

Визначити вченого, якого можна було б назвати «батьком» або першовідкривачем віктимології в її сучасному розумінні, важко. Однак відносно датою народження віктимології прийнято вважати 1941 р., коли з'являється стаття німецького кримінолога, який емігрував до США, Ганса фон Гентінга (1888–1974 рр.) «Зауваження з приводу інтеракції між злочинцем і жертвою» [9], а через сім років — монографію «Злочинець і його жертва. Дослідження по соціобіології злочинності» [10].

Отже, віктимологічна концепція виникла наприкінці 40-х — початку 50-х рр. ХХ ст. у США, а її автором був кримінолог Ганс фон Гентіг. Ця концепція отримала розвиток у всьому світі й існує дотепер. У ній було сформульовано деякі головні поняття, терміни, концепції вчення про жертву злочинного посягання.

Проблему становлення віктимологічної думки у сучасній українській доктрині започаткували О. М. Джужа та Є. А. Цибуля ще у 1987 році в роботі «Проблеми становлення віктимологічної профілактики у виправно-трудовах установах». Пізніше, у 1998 році, О. М. Джужею та Є. М. Моїсеєвим опубліковано монографію «Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарні аспекти)» [11], у якій досліджено, зокрема, виникнення та становлення кримінальної віктимології, структуру особи потерпілого та профілактику її віктимної поведінки, можливості використання результатів дослідження зазначених проблем у діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинами та пенітенціарній практиці.

У подальшому розвитку віктимологічних досліджень і його понятійного апарату важливу роль відіграли праці В. О. Тулякова і, передусім, його монографія «Віктимологія

(соціальні та кримінологічні проблеми)» [12], видана у 2000 році. В монографії розглянуто теоретичні основи проблем сучасної віктимології як перспективного напрямку соціально-правових досліджень, які забезпечують підвищення ефективності протидії злочинності. Узагальнивши і проаналізувавши думки сучасних вітчизняних і зарубіжних учених з різних аспектів проблеми, автор сформулював низку нових положень загальної теорії віктимології і теорії поводження з жертвами злочинів.

У 2015 році опублікована монографія О. М. Джузи «Запобігання злочинам: кримінологіко-віктимологічна парадигма» з сучасним поглядом на розвиток віктимології в Україні [3], а у 2016 році — монографії Джузи А.О. «Основні напрями удосконалення віктимологічного запобігання правопорушенням в Україні», у якій досліджено комплекс теоретичних і практичних питань сучасного стану формування та реалізації стратегії і тактики віктимологічного запобігання правопорушенням в Україні [13] та Т. В. Корнякової «Віктимологічне моделювання у системі заходів забезпечення кримінологічної безпеки суспільства» [14].

Список використаних джерел

1. Полубинский В. И. Криминальная виктимология : [моногр.] / Полубинский В. И. — [2-е изд., доп.]. — М. : ВНИИ МВД России, 2008. — 210 с.
2. Ривман Д. В. Криминальная виктимология / Д. В. Ривман. — СПб. : Питер, 2002. — 304 с.
3. Джуза О. М. Запобігання злочинам: кримінологіко-віктимологічна парадигма : [моногр.] / О. М. Джуза. — К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. — 331 с.
4. Беккариа Чезаре. О преступлениях и наказаних : пер. с итал. / Чезаре Беккариа. — К. : Ин Юре, 2014. — 240 с.
5. Hentig, Hans von: Remarks on the Interaction of Perpetrator and Victim. Journ Crim. 31 : Victimology. — Toronto — London, 1974. — P. 45–53.
6. Тімуш І. С. Інтегральний погляд на право / І. С. Тімуш. — К. : Атіка, 2009. — 283с.
7. Криминология = Kriminologie Lexicon: Словарь-справочник : для практикующих криминалистов / пер. с нем / [сост. Кернер Х. Ю.]; отв. ред. пер. А. И. Долгова. — [4-е перераб. изд. справочника Э. Рессмана]. — М. : Норма, 1998. — 391 с.
8. Kaiser G. Criminology. Ein Lehrbuch / Kaiser G. — Heiderlberg, 1996; Boers K. Kriminalitätseinstellungen und Opfererfahrungen / G. Kaiser, J. Jehle. — М. (Hrsg.), Kriminologischer Opferforschung. — Heidelberg, 1995.
9. Hentig H. Remarks on the Interaction of Perpetrator and Victim / H. Hentig // The Journal of Criminal Law and Criminology. — 1941. — V. 31. — P. 303–309.
10. Hentig H. The Criminal and His Victim (Studies in the Sociobiology of Crime) / H. Hentig. — N.Y., 1948.
11. Джуза О. М. Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарні аспекти) : [моногр.] / О. М. Джуза, Є. М. Моїсєєв. — К. : НВТ «Правник». — Нац. акад. внутр. справ України, 1998. — 84 с.
12. Туляков В. О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми) : [моногр.] / В. О. Туляков. — О. : [б.в.], 2000. — 480 с.
13. Джуза А. О. Основні напрями удосконалення віктимологічного запобігання правопорушенням в Україні [текст] : моногр. / А. О. Джуза. — К. : Нац. акад. внутр. справ, 2016. — 304 с.
14. Корнякова Т. В. Віктимологічне моделювання у системі заходів забезпечення кримінологічної безпеки суспільства [текст] : монографія / Т. В. Корнякова, О. Л. Со-

коленко, Г. С. Юзіков ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. — Дніпропетровськ : Ліра, 2016. — 219 с.

Джу́жа Анастасия Александровна,
кандидат юридических наук
(Национальная академия внутренних дел)

ИСТОРИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ВИКТИМОЛОГИИ КАК НАУКИ О ЖЕРТВЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

В статье рассмотрены основные концепции формирования современной теории криминологической виктимологии. Автором проведен исторический анализ зарождения виктимологии как науки о жертве преступления, как раздела криминологии, как самостоятельной дисциплины, а также выделены направления тематики виктимологических исследований.

Ключевые слова: виктимология, жертва преступления, эволюция, криминология, теория криминологической виктимологии.

Dzhuzha Anastasia,
candidat of law sciences
(National Academy of Internal Affairs)

HISTORICAL BACKGROUND OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF VICTIMOLOGY AS THE SCIENCE OF CRIME VICTIM

The article discusses the basic concepts of the formation of the modern theory of criminological victimology. The author conducted a historical analysis of the origin of victimology as a science of crime victim, as a branch of criminology as an independent discipline and subject areas singled victimological research.

Victim ideas are born thousands of years ago. Self-protection of the potential victim at the dawn of mankind has been the main method of impact on crime. Then, as the emergence and development of other mechanisms of influence on the social evil of self-defense has moved into the category of specific problems. The state and society, trying to protect the identity, developed other measures that did not require the victim to participate in their implementation, and this figure is a kind of «lost» in the criminological analysis that focused on phenomena such as delinquency, crime, criminal. However, most of the legal systems included the right to self-defense, which was the legal support of the potential victim.

In XX century, representatives of the scientific direction, called «interactionism», conducted an audit of all crime factors. Their attention was not lost and the significant role of the victim in the process of criminalization of the individual. Fragmentary research on the role of the victim in the genesis of crime made by many scientists and writers. In the book «Criminology» Sutherland E the third chapter devoted to the analysis of crime victims. These statistics showed them that the highest probability of becoming a victim of murder in those aged 25-30 years, regardless of sex and race. The probability of becoming a victim of crime in the Negro in the United States is 100 times higher than that of the representatives of other nationalities. «

Italian writer Annie Vivant in one of his stories held a motivational analysis of the personality of a serial killer. Vivant described an episode in the life of this maniac, when the optimal behavior of his sacrifice saved the life. Lure women to the country, the maniac began to prepare for her murder. At this point, the woman herself demanded that he killed her (intuition told her that the only way to salvation). Such unusual behavior of women discouraged maniac who used to get pleasure from the kind of trembling victim, the victim is saved. «

In 1941, a German criminologist Herbert von Hentig, hiding from the Nazis in the US, published an interesting article «Remarks on the Interaction of Perpetrator and Victim». After seven years of his pen monograph «The Criminal and His Victim (Studies in the Sociobiology of Crime)». Inspired by the interactionist approach, N. Hentig remained under the strong influence of German biopsychic criminological school. Victim issues in his book was dedicated only the last part, which is called «Victim» (in the first part investigated the problem of the body structure as a factor of crime dealt with in the second-tsiobiologicheskie elements of the crime, in the third - the geography of the crime problem).

Victim ideas attracted the attention of many scientists.

Key words: victimology, victims of crime, evolution, criminology, victimology criminological theory.

Надійшла до редколегії 15.01.2017